

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. היא אומרת מוכת עין אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את ... נאמנת ... במנה ולא כלום.....1
- ב. ראוה מדברת עם אחד היתה מעוברת ואמרו לה מה טיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא ... נאמנת ... חדא להכשיר בה וחדא להכשיר בבתה.....2
- ג. מלקין על היחוד ואין אוסרין על היחוד.....3
- ד. בשבויה שנשבית ויש לה עדים שנשבית והיא אומרת טהורה אני שאינה נאמנת..4
- א. עשרה כהנים עומדים ופירש אחד מהם ובעל הולד שתוקי ... שמשתקין אותו מדין כהונה ... וכי גזור רבנן בזנות בנשואין לא גזור רבנן.....5
- ב. ההוא ארום וארוסתו דאתו לקמיה היא אמרה מיניה והוא אמר אין מינאי ... למאי ניהוש לה.....6

דף יג.

א. היא אומרת מוכת עין אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את ... נאמנת ... במנה ולא כלום

טען שלא מצאה בתולה, ואין לה כתובה כלל, ואינה מכחישתו, אלא טענה היא ואמרה מוכת עין אני קודם האירוסין, כלומר שמחמת מכה וכדומה נאבדו בתולי, נאמנת¹, אולם אין כתובתה מאתיים אלא תהיה כתובתה מנה. ויש לו להחרים סתם שלא בא עליה איש, שאם בא עליה הוה ליה מקח טעות, ואפילו מנה אין לה², כנזכר לעיל דף יב:

¹ שיש לה מינו שיכלה לומר מוכת עין אני תחתיך ויש לי כתובה מאתים ואף על גב דאין אומרים מינו להוציא מ"מ כאן דהיא טוען ברי והוא שמא ואית לה מינו מוציא ממון וכ"כ במ' ובהגמיי' פמ"ו ה"ט. ואיתא בש"ס עוד טעם אחר דאוקמינן אות' על החזקה דהיא בתול' ומסתמא נבעלה או נעשית מ"ע תחתיו והרי"ף הביא רק טעם זה וכ"כ הר"ן. ב"ש שם כב

² ולבאורה קשה בסוגיא זו מה מדמה דין זה לדין מנה לי בידך והלה אומר א"י דקי"ל דאוקמי' ממונא בחזקת מריה קמא דהא שם איירי במלוה בע"פ וכאן יש בידה שטר הכתובה ואם איירי במקום שאין כותבין כתובה א"כ הוי תנאי ב"ד ואפשר מיד שאומר לא מצאתי בתולים הוא נאמן מטעם חזקה הנ"ל ואתרע שטר כתובה שלה ונעשה הלואה בע"פ ולפ"ז י"ל דא"י לטרוף מן משועבדים דהא ע"כ אתרע שטר כתובה שבידה, מיהו י"ל כיון דאית לה מינו נאמנת ונתחזק השטר כתובה שבידה. ב"ש שם.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

ואם טוענת מוכת עץ אני תחתיך י"א³ שאינה נאמנת כלל ואפילו מנה אינה נוטלת⁴. וי"א⁵ שנאמנת ליטול מאתיים.

ב. ראוה מדברת עם אחד היתה מעוברת ואמרו לה מה טיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא ... נאמנת ... חדא להכשיר בה וחדא להכשיר בבתה

פנויה⁶ שראוה שנבעלה לאחד והלך לו הבועל, ואמרו לה מי הוא זה שבה עליך ואמרה אדם כשר הוא, הרי זו נאמנת, ולא עוד אלא אפילו ראוה מעוברת ואמרו לה ממי את מעוברת ואמרה מאדם כשר, הרי זו נאמנת ותהיה היא ובתה מותרת לכהן, שסומכים על דיבורה, הואיל ורוב העולם כשרים אצלה, וגם אם אין רוב העולם כשרים אצלה לכהונה, בדיעבד שנשאת לכהן סומכים על דיבורה ולא תצא.

אולם להלן דף יד. יבואר בעזרה"ת שלכתחילה עשו חכמים מעלה ביוחסין ואין סומכים על דיבורה להנשא לכהן דוקא כשיש שני רוב, רוב העוברים במקום בו נבעלה שהם כשרים, ורוב העיר שממנה באים כשרים. ושם יבואר בעזרת ה'.

³ לפי הטעם שכתב במרדכי ובהגמ"י פט"ו ה"ט שנאמנת שיש לה מינו שיכלה לומר מוכת עץ אני תחתיך ויש לי כתובה מאתים ואף על גב דאין אומרים מינו להוציא מ"מ כאן דהיא טוענת ברי והוא שמא ואית לה מינו מוציא ממון אם אמרה מ"ע אני תחתיך אינה נאמנת שהרי אין לה מינו, ב"ש שם. ובהפלאה קונטרס אחרון שם הקשה ותמהני עליו דהא בסי' קי"ז פסקו כסתמא דמתני' בדף ע"ה במומין דאתיא כר"ג, והתם ליכא מינו רק חזקה אלמא דס"ל דטעמא דחזקה עיקר, וזה טעמו של הרי"ף. שלא הביא שינויא דמינו כלל.

⁴ בהפלאה בקונטרס אחרון שם כתב אם באנו לדיוק דהו"ל לפוסקים לכתוב הדין דמ"ע אני תחתיך, אכתי לא מתרצא דנקטו סתמא מ"ע אני והו"ל לפרש דבאומרת מ"ע אני תחתיך אינה נאמנת ואפי' מנה אין לה, דאין לומר דנאמנת לומר מ"ע אני תחתיך לענין מנה מינו דמ"ע אני מקודם וכדקי"ל דאמרינן מינו לחצי טענה כדאי בחו"מ סוף סי' פ"ב בדיני מינו. אמנם דחה דע"כ אין זה סברא לומר כן דהא כל הימנותא דידה באומרת מ"ע אני קודם הוא משום דהיתה יכולה לטעון טענה מעליא ועכשיו כשטענה באמת הטענה מעליא איך נאמינה במינו דילמא באמת רוצה לטעון הטענה מעליא.

⁵ לפי הטעם שכתבו והרי"ף והר"ן דאוקמינן אות' על החזקה דהיא בתול' ומסתמא נבעלה או נעשית מ"ע תחתיו לפ"ז אפי' אם אמרה מ"ע אני תחתיך נאמנת. מיהו הרמב"ם והטור והש"ג כתבו הטעם הראשון כדי היא לחוש לתירוץ הראשון. ב"ש שם אולם עיין בהפלאה קונטרס אחרון שם שכתב שבאמת אין שום הוכחא מדבריהם דלא נקטו אלא לשון המתני' דף י"ג היא אומרת מוכת עץ אני וכו'. דמיירי שאומרת מוכת עץ אני קודם אירוסין כדקאמר הש"ס טענתיהו במנה ולא כלום. וכן משמעות המתני' דא"ל באומרת מ"ע אני תחתיך א"כ הא ע"כ הוא אומר דרוסת איש את קודם אירוסין דאי תחתיו הרי נסתחפה שדהו, ולא נקטו הפוסקים הנ"ל אלא מאי דמפורש במתני'.

⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ו' י"ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

ומכל מקום כיון שאומרת האם⁷ של פלוני הוא והוא כשר, מאמינן לדבריה והולד כשר ואינו ממזר, ומותר בישראלית ואסור בממזרת. שכיון שמן התורה הוא כשר מאמינן לדבריה להכשירו, מכל מקום אין אנו מחזיקין אותו כבנו ודאי ליורשו אס אינו מודה שהוא בנו⁸, אבל אם הוא מודה שהוא בנו אינו נאמן עליו ליבוס אבל נאמן עליו ליורשו, שהתורה האמינתו לאב ליורשו.

ג. מלקין על היחוד ואין אוסרין על היחוד

אסור מדין תורה⁹ להתייחד עם ערוה מהעריות, או עם חייבי לאוין¹⁰, בין זקנה בין ילדה, שדבר זה גורם לגלות ערוה¹¹

וי"א¹² שייחוד עם נדה הוא בכלל ייחוד עם הערוה, וי"א¹³ שאינו אלא אסור מדרבנן.

⁷ שהרי אם שותקת כבר התבאר במסכת יבמות דף סט: משו"ע שם ד כו שפנוייה שנתעברה וילדה, אם אינה בפנינו לבודקה או שהיא שומה, דבר תורה כשר, שהולכים אחרי רובא דעלמא שהם כשרים אצלה, אבל חכמים עשאוהו לספק ממזר מדרבנן שמא לפסול נבעלה, ואסור בממזרת ודאי ובישראלית. ורק אם אין ממזרים בעיר, או שידוע שהבועל הא אצלה ואין חשש שהלכה אליו, הולד כשר.

⁸ אבל הוששין לדבריה ואסור מדרבנן בקרובות אותו פלוני שהם עליו עריות. ואפילו היתה מיוחדת לו אינה נאמנת עליו להורישו, דכשם שהפקירה עצמה לזה כך הפקירה עצמה לגבי אחר, ואפילו עד אחד אינו נאמן עליו להורישו אם מכחישו, שאין מוציאים ממון על פי אחד

⁹ כ"מ בגמ' ע"ז לו: וכן פסק להדיא בטור אבהע"ז כב וכן ביד רמ"ה סנהדרין כא: ובהכמ"א שער בית הנשים כלל קבו, א. וכן כתב בפשיטות בהחפ"ז חיים בספר נדהי ישראל פכ"ד ובגדר עולם פ"ח ובחתימת הספר, ועיין בשו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ – קונ' איסורי יחוד פרק א שהביא דבסנהדרין כא: איתא נמי בהאי לישנא יחוד דאורייתא הוא ועיין בר"ח בע"ז שם כותב בסתמא אבל יחוד דבת ישראל אם היא אשת איש מן התורה היא גם רש"י ותוס' בשבת ד' י"ג ע"א סוברים בפשיטות דייחוד דא"א איסורו מה"ת ממש. ומפורש יוצא כן גם מדברי התוס' בסנהדרין ד' ל"ז ד"ה התורה ועיין גם בתוס' סוטה ד' ז' ע"א ד"ה נדה שמוכת נמי בכזאת אך בעיין ב"ש כב ס"ק א שהביא דעת הרמב"ם שאינו אלא איסור מדברי קבלה, ובחינוך קפה יש מדייקים כרמב"ם ועיין בצ"א שם שמביא דבספר ארעא דרבנן למהר"י אלנזי מערכת י' אות רפ"ח כתב דהרמב"ם הוא לפי סברתו דכל דבר שאינו מפורש בכתוב לא קרי ליה ד"ת כמ"ש בכמה מקומות ועיין שם בצ"א שהביא שבמפורש כדעת הרמב"ם פסק הלבוש באה"ע סי' כ"ב סעי' א' וכפי הנראה קיימי בשיטתו גם המחבר בשו"ע שסתם והדרישה לטור שם.

¹⁰ פרישה וב"ש ס"ק א אך עיין בצ"א הנ"ל שהביא חבל אחרונים שחלקו וס"ל דחייבי לאוין אינו אלא מדרבנן.

¹¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז כב א

¹² חכמת אדם שער בית הנשים כלל קבו, חפ"ז חיים גדר עולם פ"ח ובנדהי ישראל פכ"ד

¹³ בשו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ – קונ' איסורי יחוד פרק א אות יז מביא בספר נחל ברית בה' יולדת סי' ש"ל אות ב' שכותב דצ"ע כשהיא נדה די"ל דהוי בכלל ג"ע. אך בקונטרס דברי שלום להמהרש"ם ז"ל שבסוף הספר שם באות ל"ט מביא לזה דברי החנוך מצוה רצ"ו בסופה דמבואר דכל אשה שהקדושין תופסין בה ל"ה בכלל ג"ע, ומסיים דלפ"ז גם נדה אינו בכלל ג"ע ליהרג, ושגם בתשו' פ"י ח"ב סי' מ"ד האריך להוכיח כן עיין שם. ובסי' כ"ה שם בצ"א הביא בזה דעות שונות בשו"ת ריב"ש סי' תכ"ה ובס' הזכרונות למהר"ש אבוהב ז"ל בה' נדה. ושכן העלה אחרי המחקר הרב בזה בס' הקרי לב האה"ע סי' י"ז דיחוד נדה אסור מה"ת לכ"ע לעומת זאת הגר"ש לנדא בשו"ת נו"ב מהדו"ת האה"ע סי' ל"ז שהיה פשוט בעיניו ההיפך מזה דגם יחוד דפנויה נדה האיסור הוא רק מדרבנן וכן בתשובה להגאון מופה"ד הגר"א מקאונא ז"ל הנדפסת בספר שו"ת מר ואהלות (פוסק) באהל ארץ נוד וכן בשו"ת תורת חסד (מלובלין) האה"ע סי' י"ב ובחזון אי"ש נשים סי' ל"ד אות ג'

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

כשאירע מעשה אמנון ותמר, גזר דוד ובית דינו על ייחוד פנויה גם אם היא טהורה. ואף על פי שאינה ערוה, בכלל ייחוד עריות היא¹⁴. וגם במשודך ומשודכתו¹⁵ ישנו איסור ייחוד ואפילו לאחר כתיבת התנאים¹⁶.

שמאי והלל גזרו על ייחוד עובדי כוכבים¹⁷.

כל המתייחד עם אשה שאסור להתייחד עמה, בין ישראלית בין עובדת כוכבים, מכין את שניהם מכת מרדות, האיש והאשה, ומכריזין עליהם. חוץ מאשת איש שאע"פ שאסור להתייחד עמה, אם נתייחד אין לוקין, שלא להוציא לעז עליה שזינתה ונמצא מוציאין לעז על בניה שהם ממזרים¹⁸.

במקום שנראה לבית דין שאיכא למיחש לאיסורא, צריך להפרישן¹⁹.

אולם אפילו התייחדה עם הפוסל אותה בביאתו, אינה נפסלת לכהן בכך, ואין אשת איש נאסרת על בעלה, שאין אוסרין על היחוד²⁰.

דף יג:

ד. בשבויה שנשכית ויש לה עדים שנשכית והיא אומרת טהורה אני שאינה נאמנת

להלן דף כב. יבואר בעזה"ת ששבוייה²¹ שנשכית לבין הגוים, והיא יתירה מבת שלש שנים ויום אחד, אסורה לכהן, מפני שהיא ספק זונה שמא נבעלה לגוי, וספיקא דאורייתא לחומרא.

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ב

¹⁵ מה שנקרא בימינו ארום עם ארוסתו

¹⁶ הח"ח בנדר עולם פ"ח וז"ל שם "ודע עוד אפילו אם היא עתידה להיות אשתו כגון שהיא אחר כתיבת התנאים אף אם יקל לעצמו לטייל עמה על כל פנים יזהר מלהתייחד עמה שלא בפני אדם כי היא שוה לכל הנשים בענין זה.

¹⁷ שם סעי'ב ולא היה בכלל גזרת יחוד פנויה בת ישראל כי בבת ישראל איכ' למיגזר מפני כי יש לחוש שמא מתייחד עם ערוה דאם יתייחד עם זו יתייחד נמי עם הערוה מה שאין כן בגויה דאינו יכול לבא בגויה לידי עריות. פרישה שם ס"ק א ב"ש שם ס"ק ג

¹⁸ שם סעי' ב

¹⁹ רמ"א שם סעי' ב

²⁰ ח"מ שם ב ב"ש שם ג

²¹ שו"ע ונו"כ שם ז א ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

ואפילו אומרת טהורה אני ולא נבעלתי אינה נאמנת אולם כל זאת אם עם יש עדים שנשבתה, אבל אם אין עליה עדים שנשבתה ובאת לפנינו ואומרת נשבית וטהורה אני נאמנת, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, שהרי אם רצתה יכלה לשתוק.

א. עשרה כהנים עומדים ופירש אחד מהם ובעל הולד שתוקי ... שמשתקין אותו מדין כהונה ... וכי גזור רבנן בזנות בנשואין לא גזור רבנן

כבר התבאר במסכת יבמות דף ק: שולד שידוע²² שנולד מכהן, אך אין ידוע בשעת לידה²³ מי הוא אביו, אם נולד בזנות משתקין אותו מדין כהונה, הואיל ובזנות הוא ואינו ידוע ודאי מי הוא אביו גזרו בו חכמים שלא ליחסו אחר הכהונה, ואסמכוהו על המקרא דכתיב (במדבר כה פסוק יג) וְהִיָּתָה לוֹ וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם, מי שזרעו מיוחס אחריו וניכר שהוא בנו מיוחס לכהונה, להוציא זה שאין ידוע שהוא בנו.

כיצד, עשרה כהנים שפירש אחד מהם ובעל, אף על פי שהוא ודאי בן כהן אלא שאין יודעין איזהו אביו, אין לו דין כהונה ואין עובר בבית המקדש, ואינו אוכל בתרומה²⁴, אולם אסור בכל האסור לכהנים, ואם נטמא למת או נשא גרושה לוקה, שהרי מכל מקום בן כהן הוא.

וכן אם זנתה עם כהן אחד ובתוך שלשה חדשים נשאת לכהן אחר, או להיפך²⁵, משתקין גם כן הולד מן הכהונה, שהרי יש שם עד זנות²⁶.

²² שו"ע שם ג ט

²³ אך אם היה ידוע ולאחר מכן נתערב במחבוא ועתה אין ידוע מי הוא אביו אע"ג שנולד בזנות הרי הוא כהן לכל דבר כיון שבעת לידה היה ידוע מי הוא אביו. מ"ז שם י

²⁴ וצ"ע האם יכול לישא כפיו ולקרוא ראשון בתורה, שהרי ודאי כהן הוא. וגם אם יעלוהו מזה לאכילת תרומה דרבנן הרי כהן גמור הוא וצ"ע.

²⁵ כלומר שנשאת ואח"כ זנתה. ח"מ שם יב

²⁶ קשה למה לא אמרינן זיל בתר רובא ורוב בעילות תולין בבעל לו יהא זינתה תחת בעלה הולד כשר ואפשר לו דלכהונה החמירו יותר. ח"מ שם. ואינו נראה לי כי רוב בעילות דתלינן בבעל היינו בזנתה תחת בעלה או אמרינן כיון דהבעל מצוי לה בודאי רוב בעילות ממנו אבל אם זנתה קודם הנשואין י"ל דכבר היתה מעוברת. ב"ש שם טז

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

אולם כהן הבא על הפנוייה ויש עדים בדבר וילדה בן, ומודה הכהן שהוא בנו, הבן כהן לכל דבר ולא גזרו בזה, שהרי האב ידוע ואין חוששין שמא הפקירה נפשה גם כן לאחרים, שאין מחזיקין איסור²⁷.

ב. ההוא ארום וארוסתו דאתו לקמיה היא אמרה מיניה והוא אמר אין מינאי ... למאי ניחוש לה

ארוסה²⁸ שנתעברה והיא בבית אביה, אם היא בפנינו ואומרת שמהארום נתעברה, נאמנת והולד כשר. ויתבאר עוד להלן דף יד. בעזה"ת.

²⁷ אף על פי שהאב נאמן על בנו לומר שהוא כהן להאכילו בתרומה ולחד מאן דאמר אפילו דאורייתא, אפילו הכי אינו נאמן עליו ליוחסין להשיאו אשה מיוחסת ושיהיו בניו כשרים לעבודה כו', דלתרומה נאמן במינו שיש בידו להאכילו שהרי גם כן הוא כהן וחולקין לו תרומה ואי בעי מצוי מאכיל ליה, אבל אשה אין בידו להשיאה שאין כאן מינו.
²⁸ שו"ע ונו"כ שם ד כו